
O statueta din teracotă de epocă romană de la Budești (jud. Bistrița-Năsăud)

Radu ZĂGREANU

Cuvinte cheie: statueta, teracotă, *Genius Cucullatus*, lumea rurală.

Keywords: statuette, terracotta, *Genius Cucullatus*, rural world.

În colecția muzeului școlar din localitatea Budești¹ (comuna Budești, județul Bistrița-Năsăud) a fost identificată o statueta de teracotă având reprezentarea unei divinități. Piesa datează în perioada epocii romane. Statueta figurează în registrul de inventar al muzeului cu titlul de „figurină cu caracter mistic”, ea nereprezentând vreun fel de interes din partea comunității științifice până în prezent. Curatorul colecției Ioan Hedeș, o colecție ce conține elemente arheologice, numismatice dar și etnografice, a furnizat o serie de informații legate de circumstanțele descoperirii piesei. Astfel, aflăm că piesa a fost descoperită în anul 1965, de către eleva Filip Olimpia, în timpul unei drumeții făcute cu școala, împreună cu profesorul Gh. Gherman, în punctul „Țigla lui Mândru Ionaș”, în arătură (Pl. I, fig. 1).

Statueta (Pl. I. Fig. 2 a-c) are o înălțime de 14,5 cm, fiind realizată dintr-o pastă fină, cărămie spre brun². Piesa prezintă un personaj masculin ce poartă un *bardocucullus* sau *paenula cucullata*, care îi acoperă întreg corpul, până la nivelul genunchilor. Fața personajului este una ușor distinctivă, are un aer adolescentin, se disting ochii acestuia cu globul ocular marcat, nasul borcănat, deteriorat ușor pe partea stângă, buzele schițate sumar, iar sub glugă pare a se distinge părul ondulat al acestuia ce coboară pe umeri, gâtul drept, rigid dând senzația de înțepenie. Gluga țuguiață (*cucullus*) a acestuia este ușor înclinată spre stânga, iar partea superioară a acesteia este aplătizată. Mantia coboară și îi acoperă întreg corpul, mai puțin zona organului genital. Gluga și mantia acestuia este prinsă prin două fibule (?) redată sub forma unor proeminențe bine conturate ce prind o parte și cealaltă a veșmântului. De sub acestea pornește un canal despărțitor care sugerează cele două părți ale mantiei și care se deschide în zona bazinului, astfel încât membrul phalic al personajului să fie distins cât mai sugestiv. Organul sexual al divinității este redat exagerat, ajungând până la nivelul labelor piciorului. De sub mantia acestuia se disting labela picioarelor, fără detalii clare privind tipul de încălțăminte purtat, ce pare a fi un tip de calcei simpli. Spatele statuetei este finisat, însă prezintă o spărtură transversală ce există și în momentul descoperirii piesei, iar în interiorul acesteia există fie fragmente ceramice căzute în interior sau posibil semințe care fac ca statueta să scoată un sunet zornăitor, asemănător statuetelelor de tip *Risi*³. Divinitatea este postată pe un soclu patrulater de 4,5 x 3 cm, redat printr-o albiere în partea inferioară, care prezintă dedesubt un orificiu concav de fixare, cu dimensiunile de 3 x 2,5 cm.

-
- 1 Cu această ocazie dorim să îi mulțumim domnului Hedeș Ioan, acesta fiind extrem de amabil în a ne oferi informațiile necesare privind acest artefact, el fiind și cel care s-a ocupat de acest muzeu local în ultimii ani. Datorită eforturilor sale susținute această colecție nu s-a risipit și se află păstrată în condiții deosebite, mai ales că în foarte multe cazuri similare, aceste colecții au fost distruse cu desăvârșire.
  - 2 Mulțumiri profesorului Sorin Nemeti (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) pentru sfaturile și indicațiile bibliografice oferite.
  - 3 Antal 2016, p. 6.

Radu ZĂGREANU, Bistrița-Năsăud County Museum, e-mail: raduzagreanu@gmail.com